

türkçesi:

ataol behramoğlu

KARDEŞ TÜRKÜLER

32 OZAN 44 ŞİİR



KARDEŞ TÜRKÜLER

“32 ozan 44 şiir”

trkęesi :

ataol behramoğlu

YENİ TÜRKÜ ŞİİR YAYINLARI

Boyacı Ahmet Sokak

Nuri Bey Hanı 12/406 Çemberlitaş/İSTANBUL

Kapak Düzeni : İsa Çelik

dizgi baskı Tomurcuk Basım Tesisleri

kapak baskısı Yüksel Ofset

1. Baskı — Şubat 1982

KARDEŞ TÜRKÜLER

“ 32 ozan 44 şiir ”

türkçesi :

ataol behramoğlu



KARDEŞ TÜRKÜLER

Yurtseverlik, halkçılık, özgürlük tutkusu, barış, sevgi, direnç, bilime saygı, insana ve onun yaratıcı emeğine güven, yüzyıllar boyunca dünya şiirinin en temel kaynakları, en sürekli konuları olmuştur. Dünya şairleri, bütün yüzyıllarda, nice acılar pahasına, bu duygular, inançlar ve özlemlerle yüklü şiirlerini bir kardeşlik bayrağı gibi yükseklerde tuttular, tutmaktalar.

Onların yaratıcılığında şiir, insanca, bastırılmaz bir haykırış, ölümsüz bir türkü oldu. Tüm dünya insanlarını özgürlüğe, barışa, akla, özveriye, sevgiye kardeşliğe çağıran bir türkü.

Yıllardır yapmakta olduğum şiir çevirilerinden «Kardeş Türküler» başlığı altında bir seçmeler yayınlamak hep özlemimdi. Çeşitli ülkelerde, çeşitli zamanlarda yaşamış ya da yaşamakta olan bu şairleri, ortak duygular, ortak sancılar, ortak özlemler kardeş kılıyor.

Macar şairi Attila Jozsef'in, İkinci Dünya Savaşı ve yurdunun işgal edilme tehlikesi önünde duyduğu acıyla «Bir Alman sömürgesi olmasın bu ülke» diye haykırışı; yurdun bağımsızlığı için savaşta yer almanın mutluluğuyla şiir söyleyen Fransız şairi Aragon'un sesiyle birleşiyor. Geçen yüzyılın savaşçı şairi Petöfi, korkakları ve tutucuları eleştiren yiğit ve alaycı sesiyle katılıyor bu koroğa. Neto, Feyturi, Diavara, Afrika halklarının özgürlük ve bağımsızlık türkülerini söylüyorlar. Sırp şairi Şantiç, en yüce erdemın yurt-severlik olduğunu anlatıyor şiirinde.

Geçen yüzyılda, çarşı ortasında kırbaçlanan köylü kadını «öz bacısı» sayan Rus şairi Nekrasov'la, zencilerin yüzlerce yıllık ezilmişliğini dile getiren çağdaş Amerika'lı zenci şair Hughes aynı seste birleşiyorlar. Bryusov, Kassak, Nazor, Kupala... ayrı zamanlarda, ayrı ülkelerde halklarının acılarını sesleniyorlar. Nikaragualı şehit şair Gordillo Servantes, genç sesindeki hüznü, inançlı titreşimle katılıyor bu koroya.

En zor koşullarda da yiğitliği, onuru, direnci, umudu ve geleceğe güveni ayakta tutmak... Puşkin'in, Vaptsarov'un Marti'nin, Raynis'in, Cagarov'un şiirlerinde bunu buluyoruz. Kişisel bir iyimserlik mi dir bu? Hayır. Bilime, insana ve onun yaratıcı yeteneklerine inançla ilgilidir. Brecht'in, Vazov'un şiirleri bunu anlatıyor işte.

Konularının, ülkelerinin, yaşadıkları zamanların farklılığına karşın, Ho Chi Minh'i, A. Hâni'yi, Mevlâna'yı birleştiren bir şey var: Daha çok Doğu insanına özgü, bilgece, özlü bir bakış ve söyleyiş...

Lorca ve Neruda, kabalığa, acımasızlığa karşı, sevgiyi, inceliği yüceltiyorlar. Ritsos ve R. Rıza, barışı ve kardeşliği. Abaşıdze, Lermontov, Alberti, Mayakovski, yine Jozsef ve Marti, şiir sanatının, şairin görevini, çilesini, önemini anlatıyorlar.

Bütün zamanlarda ve ülkelerde, yurtseverliği, özgürlüğü, halk sevgisini, barışı, bilimi, inceliği, direnci, özveriyi ve kardeşliği savunan dünyanın bütün kardeş şairlerine selam olsun.

Ataol Behramoğlu
Ocak 1982

GÜZ

Bulutlar

Karanlık bulutlar

İndi iyice aşağılara

Güneşliyken gün, kapandı birden.

Eski yara yerleri

Askerlerin

Sızlıyor şimdi

Askerler ki, yoktur ayrımları

Şairlerden

Bin övgü onlara, bin şan!

Savaşın ateşinde pişip

Kardeş oldular şairlerle.

Aynı acı yazılıdır

Çünkü şairlerin anlına da

Ki nükseder

Havanın her değişiminde...

BERTOLT BRECHT'İN DÖNÜŞÜ

Geliyorsun bana türküler söyleyerek
ey yiğitliğin ozanı, ey Galile!
aşıp da denizi zifir karanlıkta
ulaşıyorsun beni barındıran topraklara
uzakta yurdumdan, sürgünümde.

Geliyorsun bana, ta Berlin'den
o candan, arkadaş köşesinden evinin
bir sabah orada, sunmuştun bana
adalet dolu yüreğini, utangaç ve sevecen,
ışığım aklının, berrak ve belirgin.

Sokaklarda bağı paramparça
haykırıyordu kent, senin kentin,
ve sen orada çelikten sözünü
o yüce yapıyı yükseltmedeydin
ki nasıl geniş bir alan oldu halkına.

Canlıydın, ateş dolu, ve şimdi de
ölmüş olsan da dirisin her zamankinden
görüyorsun, dosdoğru, uyanık yüreğini yurdunun
uyumayan şeyleri, tetikte bekleyen
yeni bir güneş doğurmak için dünyanın üstünde

Böylece, geliyorsun, diri bir umutla
ayakta tuttuğun hep, bu gecede de,
aşıp da denizi, herzamanki gibi uykusuz
ve tüfekleriyle Carrar Ana'nın
nişan alarak herzamanki gibi
ansızın kan saçan o korkunç gölgelere,
şafağın düşmanlarına, gün ışığının
ağı katanlara tatlı ekmegimize.

Dönüşün. seçkin varlığın yanıbaşında
bir ışın gibi görünüşün birdenbire
hep destek olsun bana yaşamımda
ey yiğitliğin ozanı, ey Galle!



Aragon

ŞAİRDEN PARTİSİNE

Partim gözlerimi kazandırdı bana ve belleğimi
Ben ki bir çocuğunkinden fazla değildi bildiklerim
Şimdi kanım neden kırmızı böyle, ve böyle Fransız
kalbim

Oysa bildiğim tek şey, karaydı gecenin rengi
Partim gözlerimi kazandırdı bana ve belleğimi

Partim bir kahramanlık destanının anlamını
kazandırdı bana
İplik eğiren Jeanne'ı ve boynuzdan borusunu öttüren
Roland'ı görüyorum
Bu bir kahramanlar zamanıdır ki Vercors'da yeniden
doğmakta
En yalınları sözcüklerin bir kılıç şakırtısı çıkarmakta
Partim bir kahramanlık destanının anlamını
kazandırdı bana

Partim bana Fransa'nın renklerini kazandırdı
Partim, partim, teşekkürler verdiğin derslere
Ve o zamandan beri her şey şarkılarla geliyor bana
Sinir ve aşk, sevinç ve acı,
Partim bana Fransa'nın renklerini kazandırdı.

ÖĞRENMEYE ÖVGÜ

Öğren en basiti. Zamanıdır.

Sakın geç deme.

Öğren abeceyi, çok bir şey değil gerçi

Öğren ama, başla.

Koru kendini yılgınlıktan

Herşeyi öğrenmelisin

Çünkü sensin artık yönetecek olan.



Brecht

Köprüaltındaki, öğren!
Öğren, demirparmaklıklar ardındaki!
Ev kadını, öğren!
Öğren, altmışyaşındaki!
Kimsesiz çocuk, okul ara kendine
Bilim ara, soğuktan kıkırdayan.
Sarıl kitaba, aç insan. Silahtır o.
Çünkü sensin artık yönetecek olan.

Çekinme soru sormaktan arkadaş!
Enayi y rine koydurma kendini
Alın teri dökmeden belledi i şeyi
Biliyor sayılmaz insan.
Geçir gözden hesap pusulasını
Unutma, sana  detilecek faturası
Parmak bas üstüne her rakamın
Nerden çıkmış, sor bakahm
Çünkü sensin artık yönetecek olan.

Yaşıyorsan eğer, «hiç bir zaman» deme.

Yıkılır, yıkılmaz görünen.

Kalmaz hiç bir şey nasılsa öyle.

Buyuranlar verdiklerinde son buyruklarını

Buyruk altındakiler başlar konuşmaya.

Kim «hiç bir zaman» demeyi göze alabilir?

γZulüm yürürlükteyse, kim suçlu: Kendimiz.

Ve kimdir onu yıkmak zorunda olan: Biz.

Yenilen, kalk ayağa!

Her şeyini yitiren, dövüşe devam!

Kavramışsan olup biteni, seni kim tutabilir?

«Hiç bir zaman»dan «bu gün» doğar

Bu gün yenilen, yarının yenenisidir.

DUVARCI

—Duvarcı usta, duvarcı usta!
Kime ev çatılacak bu duvarlardan?
—İşüstü bizi lafa tutma
Bir zindan olacak bu, bir zindan.

—Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim gözyaşı akıtacak?
—Sen ya da seninkiler değil nasıl olsa,
Zenginsin, bir zorun yok ki çalacak.

—Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim eriyecek mum gibi?
—Bencileyin işçi oğlum belki de,
—Bir yazıdır bu alnımızda, eski...

—Duvarcı usta, duvarcı usta!
Oğlun anımsar belki duvarı örenleri...
—Hey, git işine be, boşa çene yorma
Biliyoruz sen söylemeden de her şeyi...

SORGUDAN SONRA

Boyu iki adım hücrenin, eni de...
Buzdan soğuk, kıvrıldığıın saman.
Kolunu uzatırsın, duvar.
Başını kaldırırsın, tavan.



Cagorov

Fotoğraf : İsa Çelik

Ve engin kırlar var az ötende
derin nehirler

dağ dizileri...

kanat sesleri gökte

yurdun yani...

Ve alıp uzaklara
götüren yollar...

Arkadaşlar var az ötende
düşler
deniz kıyıları...

Ve sen
savunabildin
tüm bunları
topu topu
iki adımlık bir alanda.

AMİL KAR KABRAL'IN ANISINA

I

Yüzünü anımsıyorum senin
Askerin yüzü
Emekçinin
Ve peygamberin.
Gözlerini anımsıyorum
Bakmıştım onlara
kendi gözlerime bakarcasına.
Sesini anımsıyorum
Kararlı, net, temiz
toprakcasına.

Seni anımsıyorum
Projektörlerin kesiştiği yerde
Flaşları altında fotoğraf makinalarının
Mikrofonların çiti arkasında.
Seni
Kömürleşmiş köylerin
duman kokusuyla...
Sırtındaki asker gömleğinden
bir barut acılığı yükselirdi...

Gülümseyişini anımsıyorum
Ruha alevler saçan.
Ellerini
ki mavi yanıklar göğerti onlarda
düşman bazukalarının armağanı.
Parmaklarını anımsıyorum
ki jestleri
incelik, yoğunluk ve iradeyi birleştirirdi.

Seni anımsıyorum,
söylevini.
Sesini sevgili oğlunun
dinlerdi Afrika.
Ve Asya
dururdu yanında onun
öz kızkardeşi gibi.

Söz ederdin
yurdundan
ki orada
taşmıştır özgürlük nehri
ve öfkeyle parlamaktadır
partizan dağlarında ateşler.
Konuşurdun sen
Ve yanardı yürekler
Savaşın müziğiyle mest.
Zırhlı arabaların uğultusu
infilaklar
ve makinalıların takırtısı
ve kurşunun ısığışı
ve dikenli tellerin çıtırtısı
ve zafer çığılığıyla...

Anımsıyorum seni
Amilkar...
Derdin ki
özgürlük
dünyada son tutsak
koparıp attığı zaman zincirlerini
ancak o zaman başlayacak...

II

Amilkar

Umut yerleřtirdin sen
acı, milyonlarca yüreğe.

Onları

yakın mutluluęun duyumuyla doldurdun.

Kestin sonsuz geceyi
gerçeğin meşalesiyle.

Yönelttin halkını

çetin yollarına

yięitlik ve açıkyüreklilięin.

Ve işte, iki adım kala şafağa
düştün
ve donup kaldın sonsuzca.
Ve kanın
yıkıyor
gökte yükselen şafağı.
Öldürdüler seni.
Çünkü sen
Gerçek yaşamın yolunu seçtin;
yolunu başkaldırının.
Çünkü sen
eline silah almış adalettin.
Çünkü sen
 acımızdm
her şey için hesaplaşmaydın düşmanla.
Çünkü sen
 ümididydin
emeği ve onuru yağmalananların.

Gine-Bissau'da

ve Yeşil-Burun adalarında

ağlıyor rüzgâr

Palmiye korularında

kırmızı bir toz kaldırarak.

Dalgalar vuruyor kıyılara

ve acıyla gürüldüyor anafor.

Titriyor cengeller

inliyor derinlikleri ormanların.

Afrika ana

sevgili oğlunun

cesedi üstünde ağlıyor...

Bir canavara döndü onlar.

Sen gözüpekçe yaşamaktaydın

Geberiyordu onlar korkudan.

Sen cisimleşmiş akıldın

Akılsızlıktı onlara egemen olan.

Öldürdüler seni
Fakat al kanın
atardamarlarımızda
ateşle fışkırıyor.
Ve yüzün
tekrarlandı
milyonlarca yüzde.
Ve vücudun
bir parçası oldu toprağımızın
onun taşısın sen, toprağı ve kumu.

Ve yüreğın senın
filizlenerek
yaşam ağacı olacak
bizler ve çocuklarımız için.

III

Ellerin canlanacak
Ve yoğuracak
balcığını geleceğin.
Ve biz, yeni bir yaşam
yapacağız ondan.

Yüreğin canlanacak
ve başlayacak savaşıarak geri almaya
özgürlük
aşk ve iyilik zamanını.

Gözlerin canlanacak

Ve görecekler

şafağın doğuşunu

altın bir alev içindeki ufuktan.

Cesedinin üstünde

yemin ederim

her şeyimi

vereceğime

en uzak köşesinde

toprağımızın

son zincir halkası

parçalanana kadar...

Nerede güneş

gülümseyiş ve türküler varsa

ve uç veren filiz;

orada sen

canlısın

Amilkar...

SABAH OLDU

Sabah oldu işte
Ve yıkıldı duvarları zindanın
Dar bir gedikten tutsaklar
Gün ışığına çıktılar
Ve ne zincir, ne sınır
Tanımayan şafak
Parlak, kırmızı kanadını
Geçirdi üstümüzden
Ve içimizi
Ölesiye sıkan keder
Yer değiştirdi
Yüreklerin derinliklerini
Ateşleyen bir sevinçle.
İşte güneş de doğuyor
Ve acele ediyor
Toprağı ısıtmakta.
Ve karşılaşıyor kardeşler

Ve bakıyorlar
Birbirlerinin yüzüne.
Kahramanlar kuşağı
Ulaştı kurbanlar kuşağına;
Ve gerçeğin çilekeşleri
Duruyorlar
Kucaklayarak savaşçıları.
Her şey için teşekkürler size
Sudan, sen
Hiç bir zaman
Eğmedin başını
Senin kahramanlarının adı
Bütün dünyayı
Dolaşıyor rivayetlerin kanadında

AFRİKA'NIN SESİ

Sesin senin Afrika
Yankılanıyor bende
Boğuk da olsa, çınıltılı da
Tenimde duyuyorum onu, yüreğimde.
Terli bir toprak kokusu
Tütüyor onda.
Onda Kongo'nun
Soluyuşunu
İşitiyorum
Ağır ağır akan
Tozlu bir uzaklıkta.

Sesin kanımı tutuşturuyor
Onun en gsz yankısı
Bir fırtına grleyişidir.
şimşekli boşanışında gözbebeklerinin
Günün dinmeyen arpıntısında
Ve dalgalarında gençlik kahkahasının
Sesin tutuyor
Sarıyor beni...
Boğuk, ya da ınıltılı
Öfkeli, ya da sevecen
Sesin
Yankılanıyor bende...
Ve dağılıyor umutsuzluk
Ve szlp yükseliyor umut
Sessizlikten, sisler içinden...

DÖRTLÜK

Boyun eğmek, tutsak olmak utanç verici bir şey
Bizi yönetenler taşısın bu utancı
Şeyhlere, mollalara, emirlere yuh çekmek varken
Şairleri, yoksul insanları niye suçlamalı?

«ZINDAN GÜNCEİ»nden**SABAH**

Güneş her sabah yükselip üstünde duvarların
Parlar kapıda. Fakat kapı açılmamıştır daha.
İçerde, zindanda, uzar kasvetli karanlık
Fakat biliriz güneşin doğduğunu dışarda.

AYIŞIĞI

Zindanda ne çiçek var ne de şarap
Ne yapar insan böyle nefisken gece?
Pencereye gider, ayıığıına bakarım
Bakar ay parmaklıklar arasından şaire.

BİR MAHKÛMUN KAVALİ

Özlemle ağlar zindanda bir kaval
Keder güçlendirir, arttırır acılığını ezginin.
Uzakta, geçitler ve ırmaklar ötesinde, yalnız bir kadın
Çıkar bir kuleye, sonsuz bir hüznle, çevreye bakmak
için

PRANGALAR

Tuhaf, çok tuhaf şeyler olur bazan şu dünyada
İtişir insanlar, bir an önce prangalansın diye ayakları.
Bir kez kilitlendin mi, rahat bir uyku umabilirsin artık
Yoksa bu cehennem kargaşasında altüst nasıl yatılırdı.

SATRAŇ ÖĖRENMEK

İki yanın da gücü eşit ve dengede
Fakat zafer tek bir oyuncunun olacak sonunda.
İleri, geri - güvenle uygula stratejini
Ancak o zaman büyük bir komutan denebilir sana.

ZENCİYİM BEN

Zenciyim ben
Gece gibi
Afrika'nın derinlikleri gibi kara.

Köleydim her zaman
Saray basamaklarını temizledim eski Roma'da
Washington'da ayakkabı boyamaktayım şimdi

Emekçiydim her zaman
Mısır'da piramitleri kuran benim
Benim, harcını karan gökdelenlerin

Türküçüydüm her zaman
Afrika'dan Missouri'ye kadar yaydım türkülerimi
Çınlar kederli ezgisi onların her yerde
O tam tam ritmi

Kurbandım her zaman
Kongo'da kırbacla dövdüler beni
Ve şimdi linç edilmekteyim Teksas'ta.

Zenciyim ben
Gece gibi
Afrika'nın derinlikleri gibi kara.

YURDUM

(VI)

Yoksulun karşısında ürküntüden titrer zengin
Yoksul korkudan titrer zenginin karşısında
Çünkü aslolan şey korkudur hayatımızda
Ve düzenbazlık, ama orada yeri yok ümidin.

Karınlarını köylünün ekmeğiyle şişirenler
Dışına sürmüşlerdir onu tüm hakların
Kıraç toprak kadar cılız şu gündelikçi kadın
Hakkını arayacağına bir köşeye siner.

Ve bin yıldır yürünmüş keçi yolunda
Halkın çocuğu ortaya çıktığında
Sırtında zavallı bir çıkın vardır.

Bir uşaklık bulmak için baştanbaşa dolaşır şehri
Ve yapabileceği şey, elindeki değneği
Babasının kemiklerinin bulunduğu mezara vurmaktır.



Attila Jozsef

(VII)

Her şeyiyle Macar, ama kendi içine sürgün ruhum
Haykırıyor bir özlemi tüm gücüyle
Sonunda sâdık oğlu olabileyim diye
Sonunda beni bassın diye bağrına sevgili yurdum.

Boynuna zincir vurulmuş bir hayvandan
Kaderim farklı olsun isterim, insanca yaşamak, şairce.
Ve emrediyorum savcıya, hiç değilse
Kalemim koparılmasın çırpınışlarından

Ah yurdum, sen ki okyanus ötesine gönderdin
köylülerini

Onlara dehasını ver Macar toprağının
İnsanlara insanca duygular ver şimdi.

Bir Alman sömürgesi olmasın bu ülke
Dizelerim parlak bir güzellikle ışılsın
Artık sevinç sinsin türkülerime

ŞİİR SANATI

Şairim ben; ama şiiri
Kendisi olarak umursamam bile.
Gece ırmağının taşıdığı yıldız
Çirkinleşir göğe tırmanmak isterse.

Zaman damla damla eriyip gitmede
Karnım tok sütünün masalların
Ben gerçek ve elle tutulan bir dünyayla
beslenmekteyim
Göğün köpükleridir yükselen üstünde o dünyanın

Girip yıkanasın diyedir kaynak
Orada ürpertili ya da dingin sular
Birbirlerine karışıp sarmaşırlar
Sevimli, akıllı şeyler konuşarak

Bir takım şairler —ırak olsunlar benden—
Tepeden tırnağa çamur içinde
Yalandan bir sarhoşluğun imgelerini kusarak
Yolculuk etmedeler birinci mevki bir esrimede

Meyhaneler de ırak olsun benden
Ben akla giderim, ve daha öteye...
Hiç bir şey ruhumu alçaltamaz
Dalkavukluğa, ikiyüzlülüğe...

Sev, ye, uyu, iç; kendine
Ölçü olarak evreni almalısın.
Bizi yoksul ve tutsak kılanlara
Bir zerresini bağışlamam yaşama hakkımın.

Hiç bir uzlaşmaya yanaşmadan
Mutlu olma hakkımı haykırırım
Kızarır yanaklarım tutkudan
Tutuşur ateşler içinde kanım.

Hiç kimse beni susmaya zorlayamaz
Bilimdir bana omuz veren çünkü.
Çağ beni koruyor, onun oğluyum ben
Beni düşünüyor sürerken sabanını köylü

İşçinin içine doğan şey benim
Mekanik iki hareket arasında.
Şu hırpani kılıklı delikanlı
Beni bekliyor sinema kapılarında.

Ve benim yakıcı dizelerimi
Vurmaya kalkıştığında alçaklar
Yola çıkar kardeş tanklar
Gümbürdeyerek şiirlerimi

İnsan çocuk daha, bunu biliyorum
Ama büyümek istiyor, işte bu onun deliliği.
Ebeveynleri sevgi ve akıl
Ona göz kulak olsalar bari...

İLKBAHARDA HAYKIRIŞ

Bir çift söz konuşabileceğim kim var, kime vereyim yarısını ekmeğimin?
Kime söyleyeyim türkümü
Yıllardır pekiştirdiğim, biletiğim?
Acı var bu sözlerde, acı ve kaygılı bir sancı
Ve onlara yanıt verecek bir kardeşe rastlamadım daha
Yalın ve bilgece sözcüklerle.

Çarpışmadayız, savaştayız, dinliyorum çevremi yazık!
Ölüler görüyorum her yanda, vadilerde, yamaçlarında tepelerin,
Aydınlık bir bakış, bir sevinç çılgılığı bilinmiyor burada.

Bir akşam üstü, açıldım sandalla, ağımı atmak için;
Balık avlıyordum - cesetler çıkardım sudan:
Genç bir kız, rahminde doğmamış çocuğuyla, ve bir delikanlı
Yüreğinde bir mutfak bıçağı paslanan.
İşte onlar, yeni kuşak, diye düşündüm, ve ısıtmayı denedim onları
kollarında
Fakat sessizce uyuyorlardı, bulutsuz, yıldızlı göğün altında.

Zaman aşıladı bizi, yer kaydı ayaklarımızın altından
Fakat, haykırıyorum: yoksa eğer sazımızla çalacak bir şey
yukarı kaldıralım kaslarla kaplı kollarımızı, bir adalet aracı gibi!
Yaşamımız adına! Acı çeken kardeşlerimizin yaşamları adına!

Kırbaçlananların kemikleri çelikleşmelidir
canlı canlı gömülenler kalkıp çıkmalıdır mezarlarından
Kardeşler diplerden yüze doğru yükselmenin zamanıdır
madenlerin derinliklerinden, kapanmış fabrikaların yıkıntılarından.

Ekmeğimizin taş gibi katı ve gecelerimizin uykusuz olduğu
bu acı günlerde artık kendi kendimize hizmet etmenin zamanıdır.

YA KİMDİR GİDEN ORADA?

Ya kimdir, kimdir giden orada

Böyle büyük bir kalabalıkla?

— Beloruslar.

Ya nedir taşıdıkları sıska omuzlarında

Kanlı ellerinde, çarıklı ayaklarında?

— Uğradıkları zulüm, haksızlık.

Ya nereye taşıyorlar zulmü, haksızlığı

Ya kime dökecekler acılarını?

— Tüm dünyaya.

Ya kimden öğrendi bu milyonlarca insan

Yola düşmeyi, kim uyandırdı onları uykudan?

— Yoksulluk, dert.

Ya nedir, nedir istediği onların

Çağlardır hor görülmüşlerin, körlerin, sağırının?

— Adam yerine konulmak .

ŞAİR

Parlıyor altın işlemesi hançerimin.
Gövdesi kusursuz ve sağlamdır.
Gizemli direnci çeliğinin
Doğunun savaşçılığındandır.

Dağlarda bir dağlıya çalıştı yıllarca
Hizmetine karşı ücret beklemedi.
Açtı bir çok göğüste bir çok korkunç yara
Deldi bir çok çelik giysiyi.

Eğlenirken bir köleden de uysaldı, ama
Çınlardı bir söz kırdı mı onurunu.
O günler, oymalı, zengin bir süs ona
Yabancı, utanç verici bir giysi olurdu.

Onu, yiğit bir Kazak, Terek nehri ötesinde
Soğumuş ölüsünden almıştı sahibinin.
Sonra, fırlatılmış, yatıp durdu uzun süre
Gezici dükkânında Ermeninin.

Şimdi öz kınılardan, savaşta hırpalanmış,
Yoksundur zavallı yoldaşı kahramanın.
Altın bir oyuncak halinde, şerefsiz ve zararsız
Parlayıp duruyor üstünde duvarın.

Artık özenli, alışkın bir elle
Onu silen, okşayan kalmadı.
Ve dua ederek şafaktan önce
Okumuyor kimse üstündeki yazıtı.

Şair! İşte bu gevşek çağda sen de
Böylesin! Yitirdin önemini!
O altınla değiştirdiğin kudrete
Dünya saygıyla kulak verirdi.

Güçlü sözcüklerin ölçülü sesiyle
Savaşçı ateşlenirdi savaşa.
Tütsü dua saatine nasıl gerekliyse
Kadeh şölene nasıl, gerekliydin halka.

Şiirin tanrısal bir ruh gibi, kalabalığın üzerinde —
Uçup dururdu, ve soylu düşünceler, yankılanan —
Çınlardı o çan gibi, halkın bayram ve yıkım
günlerinde --
Kurultay kulesi üstünde çalan.

Şimdi yalın ve onurlu bir dil sıkıyor bizi, yalnız;
Eğleniyoruz parlak pullar ve aldatılarla.
Yıpranmış bir güzellik gibi, ki yıpranmış dünyamız
Alışkindir kırışıklarını gizlemeye allıklar altında.

Ey alay edilmiş peygamber, yeniden uyanacak mısın?
Ya da intikam çağrısına hiç bir zaman —
Altın kılıflardan çıkarmayacak mısın
Kılıcını, hakaret pasıyla kaplanan?...

ÜÇ NEHİR ÜSTÜNE KÜÇÜK BALAD

Akar Guadalkuivir

Portakal ve zeytin bahçelerinin gölgesinde

Senin iki nehrin Granada

Düşer karlardan, vadilere

Ah sevdâ

Geri gelmez bir daha



Lorca

Guadalkuivir kıvrımlarında
Yanar tutuşur nar çiçekleri
Akar nehirlerin Granada
Biri kanla, gözyaşıyla öteki

Ah sevdâ
Karıştı rüzgâra

Sevilla'da zarîf
Yollar açılmıştır yelkenlilere
Senin nehirlerinde Granada
İniltilerdir yüzen sade

Ah sevdâ
Geri gelmez bir daha

Guadalkuivir... Çan kulesi
Ve rüzgâr, limon bahçesinde.
Dauro, Genil, ölü kilisecikler
Nehirlerin denize kavuştuğu yerde

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Sular taşıyıp götürürler mi
Çürüyen acının ateşlerini?

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Endülüs, portakal çiçeği alır
Ve zeytin dalları, denizlerine

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

AYNI YALINLIKLA ÖLMEK İSTERİM

Aynı yalınlıkla ölmek isterim
Kırda bir çiçek gibi, sakın, gösterişsiz.
Mum yerine yıldızlar parlasın üstümde
Yeryüzü uzansın altımda sessiz.

Ben aydınlık ve özgürlük delisiyim
Varsın hainleri gizlesinler soğuk bir taş altında
Dürüstçe yaşadım ben, karşılığında
Yüzüm doğan güneşe dönük öleceğim.



Marti

KABARAN BİR DALGA GÖRDÜĞÜNDE SEN

Kabaran bir dalga gördüğünde sen
Şiirimi görüyorsun demektir
Yükseklik göğe, fakat bazen
O hafif ve uykulu bir yelpazedir

Öyle bir hançerdır ki şiirim
Çiçeklenir elde kabzesi
Şiirim bir çağlayandır
Suyu berrak, kristal gibi

O fışkıran bir yeşilliktir
Pırıl pırıl, ve alev kızılığında.
Şiirim yaralı bir geyiktir
Bir sığınak arayan ormanda

Şiirim kardeştir cesarete
Yalın, içten ve özlüdür
O, kendisinden kılıç yapılan
Çelikle aynı öreste döğülmüştür

ŞAİR İŞÇİDİR

Bağırırılar şaire:

«Bir de torna tezgâhı başında göreydik seni.

Şiir de ne?

Boş iş.

Çalışmak, harcmız değil demek ki...»

Doğrusu

 bizler için de

 en yüce değerdir çalışmak.

Ve kendimi

 bir fabrika saymaktayım ben de.

Ve eğer

 bacam yoksa

işim daha da zor demektir bu.



Mayakovski

Bilirim

hoşlanmazsınız boş laftan

kütük yontarsınız kan ter içinde.

Fakat

bizim işimiz farklı mı sanırsınız bundan:

Kütükten kafaları yontarız biz de.

Ve hiç kuşkusuz

saygıdeğer bir iştir balık avlamak
çekip çıkarmak ağı.

Ve doyum olmaz tadına

balıkla doluysa hele.

Fakat

daha da saygıdeğerdir şairin işi

balık değil, canlı insan yakalamadayız çünkü.

Ve doğrusu

işlerin en zorlusu

yanıp kavrularak demir ocağının ağzında
su vermektir kızgın demire.

Fakat kim

aylak olduğumuzu söyleyerek
sitem edebilir bize;

Beyinleri perdahlıyorsak eğer

dilimizin eğesiyle...

Kim daha üstün, şair mi,

yoksa insanlara

Pratik yarar sağlayan teknisyen mi?

İkisi de.

Yürek de bir motordur çünkü

ve ruh, onun çalıştırıcısı.

Eřitiz bizler

şairler ve teknisyenler.

Vücut ve ruh emekçileriyiz

aynı kavganın içinde

Ve ancak ortak emeğimizle

bezeriz evreni

marşlarımızı gümbürdeterek

Haydi!

laf fırtınalarından

ayıralım kendimizi

bir dalgakıranla.

İř başına!

Canlı ve yepyeni bir çalışmadır bu.

Ve ağzıkalabalık söylevci takımı

değirmene yollansın dosdoğru!

Unculuğā!

Değirmen taşı döndürmeye laf suyuyla!

DÖRTLÜK

Bir gözüm ağlarken ayrılık günlerinde
Öbürü soruyordu: «Ađlamak da niye?»
Ama yaklaşınca kavuşma günleri
Dedim: «Ađla gözüm, şimdi sıra sende...»

DÖRTLÜK

Öyle bir aşktı ki bu, can evimden vuruldum sandım
Ateşiyle son hücreme dek kavruldum yandım
Ama külüm bile yeniden tutuşmak istedi bu ateşte
Budur onda yanıp sönen binlerce kıvılcım...

KÜREK MAHKÛMUNUN TÛRKÛSÛ

Prangaladılar beni bu lanet olası tahtalara
Evimi görmedim bir daha, anamı görmedim
Akbadanalı evimiz durur m'ola; ana, ağardı mı
saçların acıdan
Deniz oy, mavi deniz!

Gömdüler beni tahta bir tabuta
Dağlarda çamları göremem, gökte güneşi göremem
Çamlar kürek mi oldu hep, güneş söndü mü yoksa
Deniz oy, mavi deniz!

Kırdılar ayaklarımı, yıkıldı gençliğim yok oldu
Canlı canlı mezardayım! Martılar oy, engindeki
martılar
Uçun güneye, iletin anama oğlunun haberini
Deniz oy, mavi deniz!

Bir avuç toprak, bir küçük çiçek getirin yurdundan
bana
O gün küreklér bile filizlenir, ruhum unuttur acısını
Dinlerim bana neler fısıldadığını
Deniz oy, mavi deniz!

Türkünle avutursun mahkûmu: «Batıracağım bu
lanet gemiyi
Uçsuz bucaksız enginlikte özgür kılacağım seni
Çocuk gibi sallanacaksın mavi bir çırpıntıda
Uyu uyu ninni!...»

DÜN, SAAT ALTI SULARINDA

Dün, saat altı sularında
Yolum **Senna**'ya uğradı.
Bir kadın kırbaçlanıyordu orda
Genç bir köylü kadını.

Bir ses bile çıkmıyor göğsünden, sadece—
Şaklıyordu kırbaç, kıvrılarak...
Dedim ki esin perime: «Bir bak!
Bu kırbaçlanan öz bacındır işte...»



Neruda

DENİZ KIZI İLE SARHOŞLAR MASALI

İçerdeydi bütün o herifler
Girdiğinde o, cıvılcıplak.
İçmişlerdi ve tükürmeye başladılar ona.
Nehirden az önce çıkmıştı, hiç bir şey anlamadı.
Yolunu yitirmiş bir deniz kıızıydı o.
Parıldayan etinin üstüne yağdı hakaretler
İşledi altın göğüslerine çirkef.
Yabancıydı gözyaşlarına, ağlamadı.
Giysilere yabancıydı, giyinmedi...

İzmaritler, yanmış mantarlar dürttüler vücuduna
Yuvarladılar döşemesinde meyhanenin kısık
gülüşlerle.

Konuşmadı, çünkü nedir konuşmak bilmezdi.

Upuzak bir aşkın rengindeydi gözleri

Kolları safirdendi.

Dudakları bir mercan ışıltısıyla kımıldadı, sessizce

Ve çıkıp gitti sonunda o kapıdan

Nehre girer girmez temizleniverdi

Işıklar saçarak, yağmurun yıkadığı beyaz bir taş gibi,

bir kez daha.

Ve bakmadan geriye, yüzdü bir kez daha

Yüzdü hiçliğe, yüzdü ölümüne.

10

AYRILIK ÖNCESİNDE VEDA

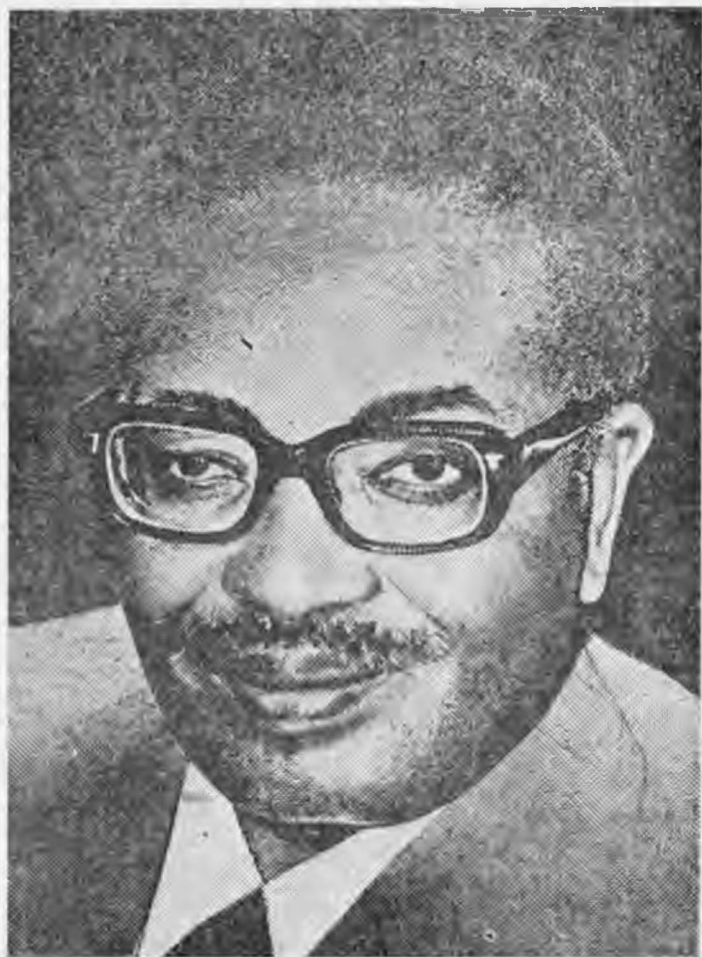
Anacığım!

Öldürdüler evlatlarını senin
Ve sabretmeyi öğretiler sana.

Anacığım!

Yılları senin yaşamının
benziyor birbirine
mezar taşları gibi,

Ve acı çekmeyi öğretiler sana
umut bağlayıp göklere.



Neto

Fakat senin evlatlarının
daha başka oldu yazgısı
Çatladı sabır taşı
ve çatladı
tohumu acının
ve öfke ağacı fışkırdı ondan
Ve göklere bağlanan umudun
sonu geldi.

Umut biziz, kendimiz!

Biz ki, dünün
Köleleri;
çıplak ırgatlar
kahve plantasyonlarında:
Biz ki, aç her zaman,
her zaman susuz,
biz ki, aydınlıktan
yoksun;
kör, cahil,
ve bildiğimiz tek okul
efendilerimizin buyruğu...

Korkardık
yürümekten toprak üstünde
altında atalarımızın yattığı;
severdik, seni
hırsızlama
bir başkasının malını çalar gibi;
seni biz, ana diye
çağırmaya korkardık...

Anacığım, yurdum!
Şimdi değıştik artık.
Kendimiz kurtardık
boynumuzu boyunduruktan
Ve dönüşü yok artık bu yolun.

Yaşamdan korkmuyoruz
bu, ölümden de korkmuyoruz demektir.
Biziz umudu
Angola'nın
Ve bizim
savaşımız
sana mutluluğu getirecektir!

TUTUCULARA

Düşmana savaş açtık biz
Ve atıldık yiğitçe ileri
Tutucular! Geride bir yerdeydiniz
Savaş ağırlıklarının sürüklendiği.
Gölgesi yürüyüş kollarının
O kof vücutlarınıza düşüyordu
Güneşin kavurduğu saatlerde
Bu gölgeler sizi serinletiyordu.



Petöfi

Savaş başladığı anda da
Kendi kendinizle tutarlı kaldınız.
Engel olmak için çarpışmaya
Paçalarımıza sarıldınız.
«Geriye! Geriye!» diye haykırarak
Yükselttiniz korkak bir uluma
«Ateş etmeyin! Ateş etmeyin!
«Dayanamıyoruz barut kokusuna.»

«Geriye! Geriye! Zaman var daha
Başka çıkış yolları da var
Evlere dönelim bir an önce
Ne güzel çıtırdar şimdi soba!
Kırbaçla dövsünler bizi ne çıkar
Kellemiz yerinde kalsın da
Evlere dönelim, evlere dönelim
Kırbaç kılıca yeğdir ne de olsa!»

İşte tam böyle bir savaş türküsü
Zırlayıp duruyordunuz gerilerde.
Tanrı yardım etti de bu savaş
Sonuçlandı büyük bir zaferle.
O zaman nadide bir kuş sürüsü
Olup yükseldiniz başımızın üstünde
Ve bu baykuşlar, sizler yani
Başladınız zafer marşını öttürmeye.

Ah eğer susmanız zorsa bu denli
Yavaş ötemez misiniz biraz daha?
İnanın daha çok saygı duyarız —
Size o zaman.. Nedir bu yaygara?
O ikiyüzü, hain coşkunuzla
Kendinizi aldatıyorsunuz ancak;
Zaferle biten her savaş sonunda
Bizi aldatabileceğinizi sanarak!

SİBİRYA MADENLERİNİN DERİNLİKLERİNDE

Sibirya madenlerinin derinliklerinde
Bekleyin, yitirmeden gururlu sabrınızı.
Boşa gitmeyecek acılı çabanız
Ve düşüncelerinizin yüce amacı.



Пушкин

Bahtsızlığın sadık kızkardeşi
Umut, karanlık zindanınızda
Diri tutacak dinçliği ve neşeyi
Ve gelecek beklenen o zaman da:

Kırarak kilitleri aşk ve dostluk
Ulaşacak yanınıza.
Sürgün hücrenize nasıl
Benim özgür sesim ulaştıysa.

Düşecek ağır prangalar;
Ve yıkılan zindanların kapısını
Aşarak sevinçle girecek içeri özgürlük
Ve kardeşleriniz uzatacak kılıçlarınızı.

GÜCÜMÜN KAYNAĞI

Umutsuzluk kaçır türkülerimden
Ölüm orada yer bulmaz kendine.
Orada umut, direniş ve güç
Ateş, inat ve öfke.

— Nasıl başardın bunu, şu günlerde
Acı kapı kapı dolaşmadayken?
— Gelecek düşüncesidir koruyan beni
Emekçi halktır bana güç veren.

ELİMDEN GELSE

Ben isterim ki
Bulutlar ağlasın
Çocuklar ağlamasın
Hiçbiri öksüzlük
Yetimlik duymasın

Ben isterim ki
Konuşsun her çiçek
Silahların
Kesilsin sesi

Ben isterim ki
Soğuğa, karanlığa
Kapansın kapılar
Gözler kapanmasın
Sözler kapanmasın

Ben isterim ki
Yangınlar sönsün
Umutlar sönmesin
Erişsin her meyva
Kendi çağında
Yüreklere
Acı söz değmesin

Ben isterim ki
Eğilsin dallar
Bereketten;
İnsanoğlu
Başını eğmesin
Utançtan yada güçsüzlükten

Ben isterim ki
Gözyaşı gibi
Aksın pınarlar
Berrak duru
Toprağın üzerinde
Pınar gibi
Akmasın gözyaşı
Yeryüzünün hiçbir yerinde

Ben isterim ki
Bir yıldızlar
Kalsın uykusuz
İnsanlar yatıp dirlensinler
Taze bir güçle
Başlamak için
Umutlu sabaha

Ben isterim ki
Her şey eğilsin
İnsanın önünde
İnsan insana
Tutsak olmasın

Ben isterim ki
Sevinç mutluluk
Bol olsun
Yürekten yüreğe
Ülkeden ülkeye
Açık yol olsun



Fotoğraf : İsa Çelik



BARIŞ

Çocuğun gördüğü düştür barış.

Ananın gördüğü düştür barış.

Ağaçlar altında söylenen sevda sözleridir barış.

Akşam alacasında, gözlerinde ferah bir gülümseyişle
döner ya baba

elinde yemiş dolu bir sepet;

ve serinlesin diye su, pencere önüne konmuş toprak
bir testi gibi

ter damlalarıyla alnında..

barış budur işte.

Evrenin yüzündeki yara izleri kapandığı zaman
ağaçlar dikildiğinde top mermilerinin açtığı çukurlara,
yangının eritip tükettiği yüreklerde
ilk tomurcukları belirdiği zaman umudun,
ölüler rahatça uyuyabildiklerinde, kaygı duymaksızın
artık,

boşa akmadığını bilerek kanlarının,
barış budur işte.

Barış sıcak yemeklerden tüten kokudur akşamda
yüreği korkuyla ürpertmediğinde sokaktaki ani fren
sesi
ve çalınan kapı, arkadaşlar demek olduğunda sadece.
Barış, açılan bir pencereden, ne zaman olursa olsun
gökyüzünün dolmasıdır içeriye;
gökyüzünün, tek bir yürek olan çanlarıyla
bayram günlerini çalan gözlerimizde.
Barış budur işte.

Bir tas sıcak süttür barış, ve uyanan bir çocuğun
gözlerinin önüne tutulan kitaptır.
Başaklar uzanıp, ışık! ışık!- diye fısıldarlarken
birbirlerine!

Işık taşarken ufkun yalağından.

Barış budur işte.

Kitaplık yapıldığı zaman hapishaneler
Geceleyin kapı kapı dolaştığı zaman bir türkü
ve dolunay, taptaze yüzünü gösterdiği zaman bir
bulutun arkasından
cumartesi akşamı berberden pırıl pırıl çıkan bir
işçi gibi;

barış budur işte.

Geçen her gün yitirilmiş bir gün değil de
bir kök olduğu zaman

gecede sevincin yapraklarını canlandırmaya.

Geçen her gün kazanılmış bir gün olduğu zaman
dürüst bir insanın deliksiz uykusunun ardısira.

Ve sonunda, yeniden duyumsadığımızda

zamanın tüm köşe bucağındaki acıları kovmak için
ışıktan çizmelerini çektiğini güneşin.

Barış budur işte.

Barış, ıslın demetleridir yaz tarlalarında,

iyilik alfabesidir o, dizlerinde şafağın.

Herkesin kardeşim demesidir birbirine, yarın yeni
bir dünya kuracağız demesidir;

ve kurmamızdır bu dünyayı türkülerle.

Barış budur işte.

Ölüm çok az yer tuttuğu gün yüreklerde
mutluluğu gösterdiğinde güven dolu parmağı yolların
şair ve proleter eşitlikle çekebildiği gün içlerine
büyük karanfilini alacakaranlığın...
barış budur işte.

Barış, sınıksız kenetlenmiş elleridir insanların
sıcacık bir ekmektir o, masası üstünde dünyanın.
Barış, bir annenin gülümseyişinden başka bir şey
değildir.

Ve toprakta derin izler bırakan sabanların
tek bir sözcüktür yazdıkları:

Barış.

Ve bir tren ilerler geleceğe doğru
kayarak benim dizelerimin rayları üzerinden
buğdayla ve güllerle yüklü bir tren.
Bu tren, barıştır işte.

Kardeşler, barış içinde ancak
derin derin soluk alır evren.

Tüm evren, yüklenerek tüm düşlerini.

Kardeşler, uzatın ellerinizi.

Barış budur işte.

ŞİMDİ BİLİYORSUN ONUN ÖLDÜĞÜNÜ

Şimdi biliyorsun onun öldüğünü
Biliyorsun nerededir mezarı kardeşinin
Ve biliyorsun ona bir gömüt töreni yapılmadığını
Çünkü
Kalbindir onu örten tek toprak

Bütün günlerimiz bundan böyle
Onun mezarında filizlenen çiçeklerin içinden
fışkıracak

ÖLÜ

Ölü, ölü

Destek olacak silahına devrimcinin
Koruyacak kalabalığın sesini
Yol gösterecek sabanına köylünün

Ölü...

Ona kim engel olabilir?

\

YURDUM

Ağlıyorum senin için yoksul toprak!
Ve kendi yüreğimin kanıyla değil sadece.
Çilekeş halkımın tüm kederiyle —
Acılıyım ben de. Onun yazgısını paylaşarak.

O ne zaman horlandıysa, aşağılandıysa —
Horlandım ben de. Ve her yürek çarpışını kanla
ödedim ben.
Kanım damla damla akıyor düşmanın ellerinden
Ve duruyor damga gibi, acılı toprakta...

Gözyaşlarımda kutsal tuzu vardır başka gözyaşlarının
Birleşir canımda acısı yüzlerce canın
Ve onların üzüntüsüdür çınlayan benim
yakınılarımda.

Sırp ruhunun bulunduğu her yerde
Bulurum bir sığınak kendime
Yurdumun kutsal havasını soluyarak coşkuyla.



Vaptsarov

ÖLÜMDEN ÖNCE

Acımasız, dizginsiz bir kavga bu
Başsız, sonsuz, destansı.
Bir başkası dolduracak senden boşalan safı
Burada tek adam hesabı olur mu..

Kurşuna diziliş- çürüyüş sonra..
Her şey yalın, mantıksal, yaşamak gibi...
Fakat birlikte olacağız büyük fırtınada
Halkım, çünkü sevdik seni.

Karıma

Geleceğim bazan uykudayken sen
Beklenmedik, uzak bir konuk gibi.
Sokakta, bir başına koyma beni
Kapıyı sürgeleme üstümden

Usulca girecek, bir yere ilişeceğim
Bir zaman, karanlıkta, bakacağım yüzüne.
Ve yorgunluk gözkapaklarımı indirince
Seni kucaklayacak, ve çıkıp gideceğim.



BİR TEK İŞIKTIR SONSUZ OLAN

Güneş içimizi sevinçle ısıtır
kapanık havalardan sonra.
Ama o daha da alımlıdır
bir küçük aralıktan zindana sızdığında.

Yol gösterir koca bir gemiye
gecenin karanlığında bir küçük yıldızcık.
Dev gibi yangınları bazan
tutuşturur bir kıvılcım, ufacık.

Engizisyon alevinde **kavrulanlar**
aydınlattılar dünya gecesini.
Daha bir müthiş parıldar —
Kara gecede yıldırım, daha bir görkemli.

Hiç bir zaman sönmeyecek olan şeyi —
zalimler! gücünüz yetmez söndürmeye.
Boğmaya çalıştığınız o ışık
büyür ve yutar sizi bir volkan aleviyle.

Çünkü bir tek ışıktır sonsuz olan
dünyanın uçsuz bucaksız boşluğunda.
Evrene o doğurdu dünyamızı
Onunla sonsuzluk kazandı dünya.

O daha da parlak ıştır karanlıkta
Söndüremez onu gömdüğünüz mezar.
Prometheus'ta öldürülen ışık
Voltaire'de yeni bir güçle parıldar.

Ve eğer güneş yiterse ansızın
yiter ve ışımazsa bir daha
bize ışık için cehennemden
gidip alev getiren biri çıkar mutlaka.

Ozanlar ve şiirleriyle ilgili notlar

İrakli ABAŞİDZE — doğ. 1909. Sovyet Gürcü ozanı «Güz» adlı şiir, Rusça çevirisinden Türkçeye çevrildi. Aynı çeviri daha önce «Yeni Dergi»de, Abaşidze'nin başka şiirleriyle birlikte yayınlanmıştı.

Rafael ALBERTİ — doğ. 1902. İspanyol ozanı. Resim eğitimi gördü ve başlangıçta ressam olarak ün kazandı. Şiire de aynı zamanlarda başladı. 1924'de ülkesinin ulusal şiir ödülünü kazandıktan sonra yeteneğini bütünüyle şiire yöneltti. İspanya İç Savaşında Cumhuriyetçilerin yenilgisinde sonra uzun yıllar Güney Amerika ülkelerinde sürgünde yaşadı. Uluslararası Altın Çelenk ödülü kazanmıştır. «Bertolt Brecht'in Dönüşü»nün çevirisi, şiirin Fransızca çevirisinden yapılmıştır: (Qui a dit que nous étions morts?) (Kim dedi ölü olduğumuzu) Poèmes de guerre et d'exil/Les Editeurs Français Réunis, Paris 1964) Çeviri ilk kez bu kitapta yayınlanmaktadır.

Louis ARAGON doğ. 1897. Büyük Fransız ozanı. Yaşayan çağdaş dünya şairlerinin kuşkusuz en büyüklerinden biri. «Şairden Partisine» adlı şiir ilk kez, Fransa'nın nazi işgali altında bulunduğu yıllarda gizli olarak basılan, şairin yurtseverlik ve direniş şiirlerinin toplandığı «**La Diane Française**» (Fransız Kalk Borusu) adlı kitabında yayınlanmıştır. Bütün yurtsever örgütlerin düşman işgaline karşı birliğini ve Ulusal bağımsızlık ruhunu yücelten şiirin çevirisi, Fransızca aslından yapıldı. Daha önce «Gerçek» dergisinde yayınlanmıştı. Aynı şiirin bir başka çevirisi için (C. Süreya çevirisi) bkz. («Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri», 2. cilt, Fransa bölümü. Karacan Yayınları.)

Bertolt BRECHT (1898-1956) Demokratik Alman Cumhuriyeti ozanı, oyun yazarı ve kuramcısı. Çağımızın gerçekçi sanat anlayışına yön veren en büyük sanatçılardan biri. Pek çok ulusal ve uluslararası ödül kazanmıştır. Ülkemizde de çok iyi tanınan oyunları tüm dünya sahnelerinde oynamaktadır. Şiirleriyle de çağımız gerçekçi şiirinde özel bir yeri vardır. Kitapta yer alan iki şiirin çevirisi, Almanca asıllarının, İngilizce, Fransızca ve Rusça çevirilerinin bir arada bulunduğu bir kitaptan, İngilizce, Fransızca ve Rusça çevirileri karşılaştırılarak yapılmış; Genco Erkal ve Zeliha Berksoy'ca sunulan «Brecht Kabare»de söylenmiştir. Çeviriler ilk kez bu kitapta yayınlanmaktadır. «Öğrenmeye Övgü»nün, A. Kadir tarafından yapılmış bir başka çevirisi de vardır.

Valeri BRYUSOV (1873-1924) Rus ozanı. Rus şiirinde simgeci akımın kurucularından. Kitaptaki çeviri, önce «Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri»nin 1. cildinde, Rusya bölümünde yayınlanmıştır.

Georgi CAGAROV doğ. 1925. Bulgaristan ozanı, oyun yazarı ve devlet adamı. Ülkesinin işgali sırasında, çok genç yaşta ulusal direniş hareketine katılmış, idama mahkûm edilmiş, uzun yıllar hücrede hapis kalmıştır. Lirik, içten, yalın ve tok sesli şiirleriyle tanınır. Oyun yazarı olarak da çağdaş Bulgar tiyatrosunda önemli bir yere sahiptir. Bulgaristan Devlet başkanı yardımcısıdır. «Sorgudan Sonra»nın çevirisi, Rusça'dan yapıldı. Aynı çeviri daha önce «Edebiyat 81» dersinde yayınlanmıştır.

Gaoussou DİAVARA doğ. 1939. Mali'li ozan. Mali Yazarlar Birliği Başkanı. «Mali'nin Doğuşu» ve «Kara Yıldızlar» adlı şiir kitapları ve oyunları vardır. Kitaptaki, çeviri, şiirin «İnostrannaya Literatura» dergisinde yayınlanan Rusça çevirisinden yapılmıştır. İlk kez bu kitapta yayınlanmaktadır.

Muhammed el FEYTURİ Sudan'lı ozan. Kitaptaki şiirler, «Poetiı Sudana» adlı Rusça antolojiden çevrilmiştir. «Sabah Oldu» daha önce **Militan** dergisinde yayınlanmıştı. «Afrikanın Sesi» ilk kez bu kitapta yayınlanmaktadır.

Ahmade Hâni Kürt asıllı ozan ve bilge. Dörtlüğün Rusça bir antolojiden yapılan çevirisi, 1971 yılında **Halkın Dostları** dergisinde yayınlanmıştı.

Ho-Chi MINH (1880-1969) ozan, Vietnam halkının büyük önderi, ulusal kurtuluş kahramanı. Kurtuluştan sonraki ilk devlet başkanı. Kitaptaki dörtlüklerin çevirileri, «Prison Diary» Zindan günlüğü adlı Hanoi 1972 baskılı İngilizce kitaptan yapılmıştır. Çeviriler ilk kez yayınlanıyor. «Zindan Günlüğü»ne önsöz yazan P. Nhuan'ın çok yerinde olarak belirttiği gibi,

«Ho Chi Minh gibi insanlarda akıl ve duygu birdir. Onların toplumsal ve kişisel yaşamı arasında gizli bir kapı yoktur. Onlar için acıyı görmek, hem eyleme, hem de şiire bir çağrıdır.»

Langston HUGHES doğ. 1902. Amerikalı zenci ozan. Ekmeğini kazanmak için uzun yıllar çeşitli ve ağır koşullu işlerde çalıştıktan sonra 1925 yılında ülkesinin bir şiir armağanını kazanmış, elde ettiği bursla üniversite eğitimini tamamlamıştır. Şiirlerinde zenci türkülerinin tadı ve ritmi duyulur. Şiirlerin yanısıra oyunlar da yazmıştır. Orjinalinde «Giriş» adını taşıyan «**Zenciyim Ben**» şiirinin daha önce S. Taşer ve N. Cumalı tarafından yapılmış başka çevirileri de yayınlanmıştır.

Attila JOZSEF (1905-1937) Çağdaş Macar ozanı. Macaristanda faşist Horti yönetimi sırasında yaşadı, toplumsal baskılar ve kişisel bunalmalar sonucunda intihar etti. Değeri yaşadığı dönemde de kabul edilen Jozsef, bugün Çağdaş Macar şiirini besleyen ana kaynak sayılmaktadır. Bir Macar şiir araştırmacısının sözleriyle, «yalnızlık ve keder duygularını yadsımayan, fakat onları altetme çabasında olan «bir şiirdir Jozsefin'ki. Kitaptaki şiirlerin çevirileri, İngilizce ve Fransızca çevirilerinden yapılmıştır: «**Poems of Attila Jozsef**», «New York 1973 «**Attilâ Jozsef, Poèmes**», Paris 1961) v.b. Şairin başka şiirleri ve şiiri üstüne geçiş bilgi için bkz. **Militan** mart 1975, «**Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri**» 2. cilt, Macaristan bölümü.

Lajos KASSAK doğ. 1887. Çağdaş Macar şiirinin en önemli ozanlarından. Kitaptaki şiiri daha önce «**Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri**» 2. cildindeki Macaristan

bölümünde yayınlanmıştır. Şiir Rusçadan çevrilmiştir.

Yanka KUPALA (1882-1942) Sovyet Belorus ozanı. Yakup Kolas'la birlikte yeni Belorus edebiyatının kurucusu sayılmaktadır. Yanka Kupala'nın halkçı yapıtlarına büyük değer veren Maksim Gorki, bu yapıtların yaygınlaşmasına büyük katkıda bulunmuştur. Kitapta yer alan şiirin Türkçe çevirisi, Yanka Kupala'nın 1982 yılındaki 100. doğum yılını kutlama komitesince, aynı şiirin bütün dünya dillerine yapılmış çevirileriyle bir kitapta yayınlanmak üzere, benden bir kaç yıl önce istenmişti. Çeviriyi geçen yıl tamamlayıp gönderdim. Söz konusu kitabın henüz çıkıp çıkmadığımı bilmiyorum. Bu şiiri Rusçaya Gorki, Fransızcaya Aragon çevirmiştir. Kitaptaki çeviri, Belorusça orijinalinden de yararlanılarak, Rusça, Fransızca, İngilizce çevirileriyle karşılaştırmalı bir çeviri olarak yapıldı. Ve ilk kez bu kitapta yayınlanıyor.

Mihail LERMONTOV (1814-1941) Büyük Rus ozanı. 19. yüzyıl Rus devrimci romantizminin en seçkin temsilcisi. Kitapta yer alan şiiri, daha önce **Papirüs** dergisinde ve İ. Berk'in hazırladığı **Çağdaş Dünya Şiiri Antoloji'sinde**, yayınlanmıştır. Kitaptaki çeviri, yeniden gözden geçirilmiştir.

Federico GARCÍA LORCA (1898-1936) İspanyol ozan ve oyun yazarı. Çağımız dünya şiiri ve tiyatrosunun en özgün ve seçkin yaratıcılarından biri. İspanyol iç savaşı sırasında faşistlerce öldürülmüştür. Kitaptaki şiirin çevirisi Rusça ve İngilizce çevirilerinden, İspanyolca aslı da uyak v.b. bakımlarından gözden geçirilerek yapıldı. («**Federico Garcia Lorca, Lirik2**»,

Moskova 1965 «**Lorca, Penguin Poets**», Selected and translated by J. L. Gili, 1960).

José MARTÍ (1853-1895) Kübalı ozan, yazar, gazeteci, ulusal kurtuluş savaşı önderi. Ülkesinin bağımsızlığı için örgütlediği savaş sırasında, ön saflarda çarpışırken vurularak ölmüştür. Ülkesinin en büyük ulusal kahramanı ve modern Küba şiirinin kurucusudur. Kitaptaki şiirlerin alındığı kaynaklar: «**José Martí, poètes d'aujourd'hui**, editions Pierre Seghers, Paris 1970» ve «**José Martí, İzbrannoye**, Moskova 1956». José Martí'nin bu şiirlerle birlikte yayınlanan başka şiirleri, mektupları, yazıları ve yaşamı konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Militan** sayı 5, Mayıs 1975.

Vladimir MAYAKOVSKİ (1893-1930) Sovyet Rus şiirinin kurucusu, yüzyılımızın en büyük ozanlarından. Sanat alanına ressam olarak giren Mayakovski daha sonra şiire yöneldi ve fütürist hareket içinde yer aldı. **Ekim Devrimi** öncesindeki bir kaç yılda ve devrim sonrasında yazdığı şiirlerle getirdiği yeni ritim, söyleyiş ve konulara, gerek kendi ülkesinde gerek dünyada çağdaş devrimci şiire yeni çığırılar açtı. Çağdaş dünya şiiri üzerinde etkisi onun kadar geniş, büyük ve sürekli olan bir başka şair göstermek güçtür. Şiirlerinin yanısıra oyunlarıyla da çağdaş devrimci tiyatronun yeni yönelişlerine büyük katkısı oldu. Kitapta yer alan şiirin çevirisi daha önce, «**Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri**» Rusya bölümünde şairin başka şiirleri ile şiiri ve yaşamı üstüne bir yazıyla birlikte yayınlandı. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. «**Ölümünün Ellinci Yılında Mayakovski'yi Düşünürken**» (Sanat Emegi Dergisi).

MEVLANA (Celaleddin Rûmî) (1207 - 1273) Büyük Türk düşünür, ozan ve bilgesi. Belh'te doğmuş, Konya'da yaşamıştır. Rubailerini ve muazzam bir başyapıt olan Mesnevi'yi Farsca yazmıştır. Bu kitapta ilk kez yayınlanmakta olan iki dördlük uyarlamasına, sayın M. Nuri Gençosman'ın «Mevlananın Rubailerî» başlığı ile yayınlanan (Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1974) kitabındaki nesir çeviriler kaynak alınmıştır.

Vladimir NAZOR (1876 - 1949) Hırvat ozan ve yazarı. Başlangıçta Hırvat modernist şiirinin bir temsilcisiydi. Birinci Dünya Savaşı yılları öncesinde slav tarihi, mitoloji ve folklorundan aldığı öğelerle ulusal kurtuluşçu şiirler yazmış ve bu şiirler o dönem ilerici gençliğin duygularını yansıtmıştır. Kitapta yer alan şiirin çevirisi, Rusça çevirisinden yapıldı. Daha önce, «Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri» Yugoslavya bölümünde yayımlandı.

Nikolay NEKRASOV (1821 - 1878) 19. yüzyıl halkçı. Devrimci Rus şiirinin en büyük ozanı. Halkçı demokrat kültür ve eylem adamı. «Rusya'da Kimin İşî Tıkrında», «Ayaz, Kırmızı Burun», «Rus Kadınları» v.b. destanlarının yazarı. Nekrasov'un şiirlerinde 19. yüzyılın ikinci yarısında Rus toplumsal yaşamı, Rus halkının ağır baskı ve sömürü koşulları, köylü halkın psikolojisi, büyük bir sanatsal seçkinlik ve halk dilinden kaynaklanan yeni, özgün bir şiir diliyle yansımıştır. Kitapta yer alan şiir, Nekrasov'un başka şiirleri ve hakkında bir tanıma yazısıyla daha önce Halkın Dostları dergisinde yayınlanmıştır.

Augustino Neto (1922 - 1979) Angolalı ozan, bağımsızlık savaşı önderi. Bağımsızlıktan sonra Angola Halk

Cumhuriyeti'nin ilk devlet başkanı. Afrika kıtasının en büyük şairlerinden biridir. Şiirlerini Portekizce yazmıştır. Uluslararası Lotus edebiyat ödülünü kazanmıştır. Kitaptaki şiirin çevirisi Rusça'dan yapıldı. Daha önce **Politika** gazetesinde yayınlanmıştır.

Pablo NERUDA (1904-1973) Şili'li büyük ozan ve eylem adamı. Çağımız Latin Amerika ve dünya şiirinin en büyük temsilcilerinden. 1971 yılında Nobel ödülünü kazanmış, 1973 yılında ülkesindeki faşist darbe günlerinde yaşamını yitirmiştir. Şiirleri ülkemizde de yayınlanan ve geniş yaygınlık kazanan Neruda'nın bu kitaptaki şiirin çevirisi «We are many» (Çoğuz Biz) adlı, 1967 Londra baskılı İngilizce seçmelerden yapılmış, bu çeviri daha önce «**Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri**» Latin Amerika bölümünde yayınlanmıştır.

Sandor PETÖFİ (1823 - 1849) Macar ozanı, devrimci Macar şiirinin kurucusu ve ulusal kurtuluş savaşçısı. Savaş alanında ölmüştür. Kitaptaki şiirin Rusça'dan yapılan çevirisi ilk kez bu antolojide yayınlanmaktadır.

Aleksandr PUŞKİN (1799 - 1837) Büyük Rus ozanı ve yazarı. Ulusal Rus edebiyatının kurucusu. Kitaptaki şiir, Puşkin üzerine bir yazı ve başka bir şiiri ile birlikte daha önce **Milliyet Sanat Dergisi**'nde (22 Ekim 1979) yayınlanmıştır.

Yan RAYNIS (1865 - 1929) Letonyalı ozan, yazar, devlet ve eylem adamı. Raynis'in yapıtı Ulusal Leton şiirinin en büyük ve temel kaynaklarından biridir. Kitaptaki şiirin çevirisi Rusça çevirisinden, Letonca aslındaki uyak v.b. düzeni de gözden geçirilerek yapıldı. (**Poet Letiškovo Naroda Jan Raynis**, Riga 1965). Çeviri ilk kez bu kitapta yayınlanmaktadır.

Resul RIZA (1910 1979) Modern Azeri şiirinin en önemli ustalarından. Azeri şiir dilini yenileştirmiş, denebilirse, bizde o O. Veli kuşağının şiir dilinde yaptığını çağdaş Azeri şiir dilinde gerçekleştirmiştir. Kitaptaki şiir, Azeri Türkçesinden uyarlanmış, daha önce çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış, Tahsin İncirci tarafından bestelenmiştir.

Yannis RITSOS (doğ. 1909) Yunanistan'lı büyük ozan. Aragon'un sözleriyle, çağımızın yaşayan en büyük şairi... Sayısız şiir kitabı vardır. Siyasal görüşlerinden ötürü İç savaş sonrasında ve Albaylar cuntası sırasında hapiste ve sürgünde kaldı. Sayısız şiir kitabı, dünyanın belli başlı bütün dillerinde yayınlanmıştır. Bu şiirler, Teodorakis'in besteleriyle milyonlarca kişiye ulaşmıştır. Ülkesinde büyük etkisi ve manevi gücü olan bir sanatçıdır. Kitaptaki şiirin çevirisi TH. PIERİDİS'in Fransızca çevirisinden yapılmış, aynı çeviri daha önce **Sanat Emeği** dergisi ve **Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri** Yunanistan bölümünde yayınlanmıştır.

F. Gordillo SERVANTES (1940 1967) Nikaragua'lı ozan, öğrenci önderi. Diktatörlük güçlerince katledildi. Kitaptaki şiirlerin çevirisi, İngilizce'den yapılmıştır. Daha önce aynı çeviriler **Militan** dergisi (sayı 1) ve **Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri** Latin Amerika bölümünde yayınlandı.

Aleksa SANTIÇ (1868 1924) Sırp ozanı. Karadağ kurtuluş hareketine katılmış, yurtsever şiirleri yoksul halkın acılarını ve özgürlük isteğini yansıtmıştır. Kitaptaki çeviri Rusça'dan yapılmış, daha önce «**Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri**» Yugoslavya bölümünde yayınlanmıştır.

Nikola VAPTSAROV (1909 1942) Devrimci Bulgar şiirinin en seçkin ustalarından. Bulgaristan'daki faşist yönetimce, ülkenin işgali öncesinde kurşuna dizilmiştir. Bugün ülkesinin en büyük ulusal kahramanlarından olan Vaptsarov'un şiiri, bireysel duygu ve yaşantı ile toplumsal ülküyü kaynaştırmayı başaran çağdaş devrimci şiirin en seçkin örnekleri arasındadır. Kitaptaki her iki şiirin çevirisi, Fransızca çevirilerinden yapılmış, daha önce *Militan* dergisinde ve *Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri* Bulgaristan bölümünde yayınlanmıştır. Aynı şiirlerin başka çevirileri için bkz. *O. İnce, Bulgar Şiiri Antolojisi* (Dost Yayınları, Ankara 1971); *E. Alovera, Bir Hayat Fabrikası Kuracağız* (N. Vaptsarov'un şiirleri, Sanat Emegi Yayınları, İstanbul 1980).

İvan VAZOV (1850 1921) Bulgar ozan, romancı ve düşünürü. Kitaptaki şiirin çevirisi Rusça'dan yapıldı, daha önce *Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri* Bulgaristan bölümünde yayınlandı. (Bulgaristan bölümü fasikül olarak verilmekteyken antoloji çalışmasının yarım kalması nedeni ile tamamlanmadan kalmış, iki cilt halinde yayınlanan antolojiye bu bölüm girmemiştir).

A. Behramoğlu



Ataol Behramoğlu 1942 yılında doğdu. A. Ü. DTCF Rus dili Bölümünü bitirdi. İlk şiirleri 1960 yıllarında dergilerde yayınlanan ozan bugüne değin yedi şiir yapıtı yayınladı:

Bir Gün Mutlaka (1970, 6. basım 1982).

Yolculuk, Özlem, Cesaret ve Kavga Şiirleri (1974, 2. basım 1981).

Ne yağmur Ne Şiirler... (1976, 2. basım 1981).

Kuşatmada (1979, 3. basım 1982).

Mustafa Suphi Destanı (1979).

İyi Bir Yurttaş Aranıyor (1981).

Ataol Behramoğlu'nun şiir yapıtları yanında birçok dalda çeviri yapıtları da yayınlanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Çehov : İvanov ve Orman Cini (Oyunlar)

Turgenyev : Fırtına Öncesi (Roman).

Gorki : Yaşanmış Hikâyeler (Roman).

Puşkin : Bütün Hikâye ve Romanları

Çağdaş Rus Şiiri.

Çağdaş Macar Şiiri.

Çağdaş Yugoslav Şiiri.

Çağdaş Bulgar Şiiri.

Ozanın daha önce bazı bölümleri çeşitli dergilerde yayınladığı çevirileri de aşağıdaki adlarla yayına hazırlanmaktadır:

Çağdaş Baltık Ülkeleri Şiiri.

Attila Jozsef : Seçme Şiirler.

Jose Marti : Seçme Şiirler.

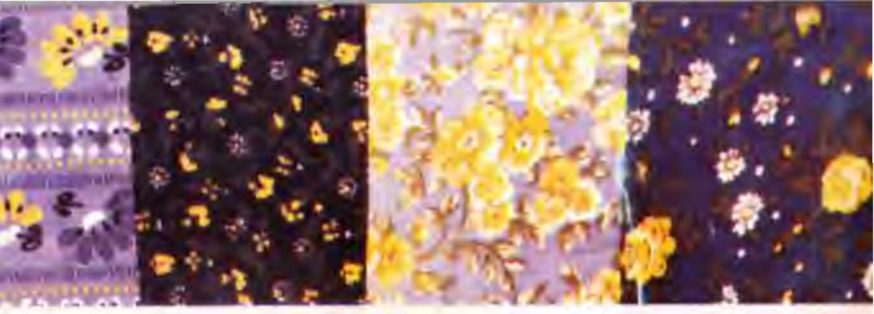
Nekrasov : Seçme Şiirler.

İÇİNDEKİLER

Sunu : Kardeş Türküler	5
Abaşidze	9
Alberti	11
Aragon	15
Brecht	17
Bryusov	21
Cagarov	23
Diavara	26
Feyturi	35
Hanî	39
Ho Chi Minh	40
Hughes	45
Jozsef	47
Kassak	54
Kupala	57
Lermontov	58
Lorca	61
Marti	65
Mayakovski	69
Mevlânâ	73
Nazor	75

Nekrasov	77
Neruda	79
Neto	81
Petöfi	85
Puşkin	89
Raynis	92
Rıza	93
Ritsos	97
Servantes	101
Şantiç	103
Vapısarov	105
Vazov	107
Notlar	109
Özgeçmiş	119





dünya şiiri demetleri: 1

abaşidze • alberti • aragon • brecht • bryusov • cagarov
diavara • feyturi • hâni • ho chi minh • hughe • jozsef
kassak • kupala • lermontov • lorca • marti • mayakovski
mevlânâ • nazor • nekrasov • neto • neruda • petöfi
puşkin • raynis • rıza • ritsos • servantes • şantiç
vaptсарov • vazov

150 lira

kapak düzeni: İsa Çelik

